

Wstęp

Zjawisku komizmu, zarazem bliskiemu ludzkiemu doświadczeniu, jak i trudnemu do jednoznacznego badawczego uchwycenia, przyglądano się na przestrzeni lat z rozmaitych perspektyw. Nic dziwnego: jak zwraca uwagę jego zasłużony teoretyk, Bohdan Dziemidok (którego nazwisko nie bez przyczyny powraca w niniejszym tomie), jest on „jednym z najbardziej złożonych i wielopłaszczyznowych zjawisk estetycznych”¹. Wojciech Burszta słusznie natomiast podkreśla za nim, że estetyka stanowi tylko jedno z pól, na których komizm poddawać refleksji można i należy². Obszar zainteresowania monografii, którą Państwu przedstawiamy, rysuje się więc bardzo szeroko – nawet gdy uwzględnić drugi z kluczowych komponentów jej zakresu tematycznego, a zatem kulturę popularną. Zarazem jednak i ta właśnie rozległość, i nieustanna – a często symultaniczna – ewolucja obu zjawisk stanowią już argumenty na rzecz istotności poruszanej tu problematyki.

Celem tomu jest przy tym nie wypracowanie kompleksowego bądź jednorodnego spojrzenia na tytułowe zagadnienie, a raczej pokazanie jego aspektów różnorodnych zarówno pod względem typów i funkcji komizmu, jak i rodzajów tekstów, w których się on przejawia. Autorzy zebranych w monografii artykułów przyglądają się komizmowi z rozmaitych perspektyw,

¹ B. Dziemidok, *O komizmie. Od Arystotelesa do dzisiaj*, Gdańsk 2015, s. 10.

² W.J. Burszta, *Komizm w czasach niedojrzałości*, „Przegląd Kulturoznawczy” 2011, nr 2 (10), s. 138-141.

począwszy od szerokich ujęć teoretycznych, a skończywszy na studiach przypadków, by zastanowić się, w jaki sposób on działa, jak wpływa na specyfikę przekazów i czemu może służyć. Ich zainteresowania koncentrują się szczególnie wokół zagadnień nieoczywistych: wykorzystywania komizmu jako narzędzia osvajania rzeczywistości, nośnika poważnych treści, środka komunikacji i perswazji; negocjowania granic śmiechu, a także jego potencjalnych problematycznych konsekwencji.

Tom otwierają propozycje teoretycznego uchwycenia zjawiska. Filip Boratyn, wykorzystując analizę programu telewizyjnego *Tim and Eric's Awesome Show, Great Job!* do zaproponowania definicji antykomedii, skupia się na tym, co w śmieszność celowo uderza. Kontekstem działania śmiechu przygląda się też Maciej Kuster, śledząc genealogie postaci Jokera. Część druga monografii poświęcona jest analizie różnorodnych funkcji, które komizm może spełniać. Anna Chudzik, analizując atrakcyjność memów jako narzędzia komunikacji nowomediowej, zwraca uwagę na ich potencjał jako sposobu bezpiecznego wyrażania emocji oraz tworzenia poczucia wspólnotowości. Magdalena Kozyra interpretuje serialową *Serię niefortunnych zdarzeń* w perspektywie komedii entropii, pokazując jednocześnie, jak humor przedstawiany jest w niej jako strategia radzenia sobie z trudnymi doświadczeniami. Klaudia Węgrzyn bierze na warsztat *Dobre miejsce*, jego związki z filozofią i obecny w nim splot komizmu z tematyką dotyczącą spraw nie tylko ważkich, a wręcz ostatecznych, zaś Aleksandra Łozińska na przykładzie powieściowego cyklu *Magicals Anonymous* Kate Griffin przygląda się wykorzystaniu komizmu do dowartościowania sprawczości zwykłych osób i praktyk. Angelika Funek analizuje z kolei chwytasty zastosowane przez twórców komiksu *Deadpool: Dobry, zły i brzydki* mające pomagać w kreowaniu negatywnego wizerunku wroga Stanów Zjednoczonych – Korei Północnej – poprzez jego ośmieszanie. Tym samym jej tekst wprowadza temat wspólny dla ostatniej z części monografii: kwestię problematycznych wymiarów komizmu. Magdalena Pinczer pokazuje toksyczny potencjał żartów, omawiając rolę, jaką odgrywają one w normalizacji przemocy seksualnej wobec mężczyzn. Aleksandra Smorawska bada skargi otrzymane przez Radę Etyki Reklamy na żarty uznane za niestosowne oraz towarzyszące im dyskusje o tym, z czego śmiać się wolno. Aleksandra Kujawiak skupia się zaś na śmiechu z kwestii potencjalnie kontrowersyjnych na przykładzie środków językowych służących kreowaniu czarnego humoru na internetowym profilu fikcyjnego Zakładu Pogrzebowego A.S. Bytom.

Wspólnym mianownikiem artykułów jest natomiast postrzeganie komizmu jako funkcji obcowania ze światem: mediatyzacji, ekspresji i konceptualizacji doświadczeń oraz przekonań, której działanie przejawia się w najróżniejszych obszarach życia. Mamy nadzieję, że monografia ta będzie stanowić przyczynek do dalszych rozważań nad możliwymi związkami komizmu i kultury popularnej.